

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam epher . . . ui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institudam ad cat olicarum partium: proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az áthalatok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:

1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felelős szerkesztő:

BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: Szent-István-tér 1.
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdeknél.

A tulipánmozgalom hatása a gyakorlatban.

A nemzeti szellem sötét sejtelmének a hatása alatt nyílt ki a tulipán, ez a szerény kis virág, mely az utolsó pillanatban sietett az alkotmány megmentésére. Gyengéd lelkű főúri nők találták meg a virágos kert zugában, akik leginkább érzik át a magyar léleknek és a magyar históriának a fenségét. Kiadták a jelszót, hogy tűzze keblére minden honleány és minden honfi a tulipánt. Aki e tulipánt feltűzte, arról tudta mindenki, hogy igaz magyar s kész az alkotmány védelmére a legnagyobb áldozatra is. Így lett ez a kis virág összetartásunk fokozója épen akkor, midőn a legnagyobb veszedelem fenyegetett bennünket.

Nagyon helyesen jelentették ki a mozgalom vezetői, hogy a tüntetés nem elég, a tulipán többet fejez ki. A tulipán nemcsak tüntetést, hanem szellemet, tetteket is követel, hogy újra föléledjen a százados tulipános magyar világ, mikor a nagyhatalmú magyar lenből készítették a ház körül a fehérneműt, mikor az idegen árut csak hírből ismerték a magyar kuriákon, mikor tisztesség, becsület és egyszerűség mellett az is jellemezte a magyart,

hogy összetartott, szabad bemenete volt portájára még a jobbágnak is, de az idegen házalót, aki német portékát akart becsempészni, megugatták a kutyái.

Ezt a világot akarta visszaidézni a tulipán, mikor némán kiáltott: Pártoljuk a honi ipart, ne vegyünk osztrák gyártmányt! Tagadhatatlanul nagy felbuzdulás vett erőt társadalmunkon. Amerre ment az ember, virult a tulipán és vele ajkáról ajkra szállt a honi ipar védelmére kiadott riadó. A legkisebb városokkáiban is meg alakultak a vegyes bizottságok, hogy a tulipánmozgalommal minél hathatósabban támogassák a magyar ipart. Kereskedők kirakataiban ott lehet még ma is látni a koronás magyar géniust, amint erre a két szóra mutat: „Honi ipar!” Ugy látott, hogy most az egyszer csalódnai fognak azok a kishitők, akik minden mozgalomunkat szalmalágnak szokták nevezni. Az igazság kedvéért meg is kell jegyezni, hogy nem is igen akadtak ilyenek, mert mindenki szentül látta, hogy olyan megalázások, amelyek a lefolyt hónapokban érték nemzetünket, az egész magyarságot fölrázzák és komoly munkára bírják.

Az első, aki a tulipánmozgalmat nem vette komolyan, Fejérváry Géza báró

volt, aki midőn az új kormány tagjaival egyik bécsi szállodában lemondása után először találkozott, tulipánnal jelent meg s a darabont-miniszterelnök mosolyogva tüntetett, hogy ő is szívesen hordja ezt a kis ártatlan virágot.

De — sajnos — az idők Fejérvárynak adtak igazat abban, hogy bizony a tulipán eddig még keveset sem ártott — Ausztriának! Pedig mozgalomunk élet főleg az ármánykodó bécsi politika, főleg az osztrák hatalom ellen szereztük. Neheztünkre esik most látni, hogy csak a levegőben hadakoztunk, legalább eddig.

Ha jól emlékezünk, a tulipánmozgalom március elsején indult meg. Akkor adtuk ki és terjesztettük a jelszót: „Bojkott a bécsi gyártmány ellen!” Pedig ez azt jelenti, hogy Bécsből, Ausztriából nem hozatunk semmiféle iparcikket sem. Ezt célozza az az iparvédelmi ház, amely a mai madártávlatból amolyan divatfélének látszik, amelynek csak színe van, de magva nincs.

Alaposan kicsufolt bennünket a statisztika. Megfogadtuk, hogy nem vásárolunk többé osztrák gyártmányt s a statisztika szerint ezen esztendő első négy hónapjában nem kevesebb, nem is annyi, de sokkal több iparcikket vásároltunk Ausztriá-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Csatakép.

Honvéd a kád alatt.

Szatmár városában minden olyan csendes, csak egy-egy mécsvilág a korom-tekét szűrődve tőri át. Bevonta az eget a gyászlatyul felhő, szitált is alatta sűrű, apró eső. Locs-pocs az idő; a sár bokáig ér. De nagy bolond, ki most barágnolni mer még. Az óra éjfélét üt: egy, kettő . . . tizenkettő, a holtak szelleme ilyenkor jó.

De hallga, Szabó Kereskeséknél verik az alakot:

— Anyám, édes öreg anyám! Nyissa ki az ajtót! . . .

Felugrik az öreg:

— Jaj, kicsoda rém ez? Fiam hangját halom. Nem csalódás, nem is álom: ő volt, ismerem, jól ismerem, érces hangját jól ismerem . . . Jaj a szívem! Jaj, de belenyilallott!

Elakad a szava, a hangját tördeli:

— Antal, János! Zsiga, Gábor! apjuk, ugorjatok hamar! . . . De ne, ne menjen egyik is! En nyitom fel neki! En vagyok az anya! En vagyok az első! . . .

Feltárl az ajtó; rongyos honvéd lép be: csurog a víz róla . . . odaomlik anyja, az meg az ő keblére . . .

— Te vagy az, jó fiam! Legnagyobb, legdrágább! . . . Te vagy, te vagy! — Oh ha tudnád, mennyit sirtam, mennyit imádkoztam nappal, éjjel, este, minden kis időben hogy még egyszer láthassalak, foghassalak, karjaimba zárhassalak.

Es nem birt betelni, sáros katonáját összevisszaszorogtatja, ölgeit, majd hogy nem ölebe veszi . . .

Hiába, az anyai szeretetnek nincsen határa! . . .

Fél óra sincsen még, abból is hiányzik: Kerekes Antalné fiát öltözteti. De előbb ablakát sorba lefüggönyt, ezt is, azt is, mindegyiket fekete posztóval, hogy világosság ne üthessen át. Suttogva beszélnek, a szót félve adják: — Csitt te Zsuzsi, édes, hangod meg ne hallják a kívülről jövők. Hüzd lejjebb a lámpát.

— Új le, édes fiam. Segíts Tera neki: a honvéd-nadrágot a tűzre tegyék, csakóját fiamnak porig égessétek. A zubbonyát talán emlének ké, hagyni? De ne, ne! . . . dobjátok ezt is csakhamar utána, ne legyen senmi jel, mely fiamra vallna. Így, édes gyermekim! Siess, Eszter, Róza lelken, hozzá! vastag inget s gubát reá durvát, hogy ha jön valaki, rá ne ismerhessen.

Fellázad a fia és kétérdve kérdi:

— En édes jó anyám, kicsoda félelem? Ugy teszen én velem, mintha félné ithonlétem?

— Ne emelj szót, fiam, tegyed, amit mondok. En tudom, ezerm, mily bánatot hordok?

De lelken, jó anyám! Nem voltam én vitéz, igazi hős, bátor? Nem másztam meg a budai várat s nincse sebem három?

— Tudom, fiam, tudom . . . Nem neveitem gyávát. De tegyed, mit mondok s ne kérdezd az okát . . .

Kerekes Antalné tépelődik nagyon: megmondja-e, vagy ne, a dolog hogy nagyon, hogy fiát keresték éjnek idején, immár harmadnapon?

Felnéz az órára, mindjárti egyet üti: minden perc áruló, félve úgy sejdíti.

Megborzad, elszörnyed, az idő hogy mulik? . . .

— A nagy szűrt, apjukom, hozza hamar rája. Fogadj szót, jó fiam! Jaj, hova rejtselek, hogy ha elmúlt a vész, élvehesselek? Nagy öröm, nagy bánat, együtt mind a kettő. Fogadj szót jó fiam! Most már parancsolom! . . . Gyere velem, gyere . . . Nincs ithonmaradás! Nem tudom, ugy félek . . . áruló üt, hidd meg, minden köhmtésed . . .

Az ajtó megnyílik, a szél odalebben, hideg, hűvös esőt csap a kilépőkre: Kerekes Antalné s vitéz honvéd fia bebújt a sötétbe. Mennek . . . mennek, csupog a lábuk lépése, lopják el magukat, még szólni se mernek, pedig oly sok volna a mondani való . . .

Szatmár városában szét vannak a házak, a kertek aljában de kutyá világ van. Terdig ér ott a sár, sok helyt pedig lápos. Csap a hűvös eső, az éj pedig korom. Rossz nagyon most az út, az agyagos részen csuszamós de nagyon. Két alak tapsikol, tiszter is elesnek:

— Jere édes fiam, jere, ezzel megmentelek — hívja, biztatgatja és el . . . elmennek . . .

Éjfélután három, üt a toronyóra, Szabó Kereskesnél újra kopogtatnak.

— Kicsoda? Micsoda zörget ily éjjelen? Be durva, kegyetlen minden mozdulatuk. Nem várják, nem kérde, hogy felelet jöjjön? Lándzsával, rabláncsal betörnek erővel a vasasnémetek; fel-dulják a házat, minden kis szögletét. Tüvé tesznek ágyat, pincét és kamarát. Zörög a lánc végig, ahol elhaladnak; szeretnék rátenni egy szökevény rabra. Elmulik egy óra, másik is utána,

Mai lapunk 4 oldal.

ból, mint a mult esztendő első négy hónapjában, mikor a tulipánmozgalomnak még se híre se hama nem volt. A központi statisztikai hivatal most teszi közzé az 1906. év első négy hónapjának külső kereskedelmi adatait. Beszéljenek hát szótartásunkról a számok.

Behozatalunk értéke az év első négy hónapjában 465.6 millió korona volt, mely összegből 346.2 millió korona az ausztriai behozatalra esik. A mult esztendő ugyanezen szakában összes behozatalunk értéke 452.1 millió koronát, az ausztriai behozatal értéke pedig 316.6 millió koronát tett, a behozatali forgalom tehát a mult évhez képest 43.6 millió koronával növekedett. Maga az osztrák behozatal 29.6 millió koronával emelkedett, vagyis az Ausztriából az idén január, február, március és április hónapokban majd nem harminc millió koronánál több értékű iparcikket hoztak be hazánkba, mint a mult esztendő megfelelő hónapjaiban.

Ezek a számok mindenesetre kellemtelen hatással vannak a mozgalom híveire, de inkább okolnunk kell miattuk a kereskedővilágot, mely még mindig nincs átítva az a munkás hazaszeretettel, amelynek intézésre megszakíthatná összeköttetéseit Béccsel. Kereskedelmünk ügyfőst, mint a bécsi kereskedelem expozitúrája, szinte össze van forrasztva az osztrák kereskedői világgal. Itt keressük mi hát a főhibát. Majd ha a nagy magyar társadalomnak sikerül a kereskedőkre e tekintetben is hatást gyakorolni, akkor rögtön mutatkoznak a tulipánmozgalom örvös gyakorlati eredményei.

Elértük azt, hogy a mozgalomtól az osztrákok tényleg megijedtek s mozgalmat indítottak a magyar liszt ellen. A bécsi fizetekben, de Prágában is ott tolakodik a kirakatokban a felírás: „Magyar lisztet nem árulunk!” Pedig a malomipar az az ága iparunknak, amelyre világszerte büsz-

utolsó reményük a széna padlása. Felmásznak, döfödik vérszomjas nagy hévvel, hegyes lánzsa-állal. Felszisszen, ha itt van, gondolják magukban s miként a vérebe újra s újra átszurkálják a szénatömeget. Elve lesz, vagy halva, nem törődnek vele, a hóhére ugyanis — mondják — már a feje. Hasztalan, nem lélik, noha már izzadtak; földé lett, hova lett, számat nem adhatnak. Betörnek ismétleg, de nem szegyenkezve, dühösen, bosszusan az őz Kereskekre.

— Add elé a fiad, te vén kutya! Nem látod? A parancs, a császár parancsa, hogy fel lesz akasztva. Rebéllis, lázadó! . . . Parancsol a császár! — Te vén kutya, te vén kutya! . . .

— Kutya volt az apád, minden nemzetséged; — ha megleled, vidd el . . .

Szatmár város szélén minden áldott éjjel, a kertek aljában öreg asszony megy el. Csapkod az őszi szél; a tél orrát rizza; didereg, ki most jár, foga vacog fáva. Nemi ember, kísértet, ki megy a szőlőbe. Száraz kukorica megbarnult köröi így sugnak felőle. Egy kádat felemel ott a viskó mellett, sok közül a nagyot és a legvénebbet:

— Él-s-e még, jó fiam? én drága rabom? — Itt maradj, ki ne bujj, csak az egyre körlek! . . . ma is még mindennap feldüljék a házat teórted a vasasnémetek. — Itt maradj, jó fiam; — nesze hoztam enned . . . hidoget, . . . meleget, — tápláljad, hogy lehet, törődött testedet. Itt maradj, ne mozdulj, csak az egyre körlek! . . . Különböztetve elveszitek én örökre téged . . .

Kiss Endre.

kék vagyunk; jól sejtjük hát az osztrákok, milyen oldalról felelhetnek legérzékenyebben a tulipánmozgalomra. Most már könnyen úgy járhatunk, hogy az osztrákok komolyan veszik a magyar áruk bojkottját, mi pedig továbbra is túrjuk, hogy csak üres lárna legyen a tulipánmozgalom. Akkor pedig mi huzzuk a rövidebb végét.

Nagy felelősség terheli a mozgalom vezetőit, hogy kellő tartalommal töltsék meg a tulipánmozgalmat, hogy illatossá tegyék a tulipánt, amely tényleg örömet okoz a magyar génuszoknak s nem csalódást. A hölgy bizottságok tagjai mutassanak jó példát s igazán ne vegyenek bécsi ruhát, meg kalapot. Hiszen ebben a négy hónapban mintegy öt milliót kapott tőlünk Ausztria felhőnműlékért s négy milliót női ruhákért. Mi ehhez képest az az alig két-háromszázezer korona, amit a kis tulipánjelvény jövedelmezett?

A magyar nok indították meg a tulipánmozgalmat, ők mutassanak jó példát, hogy a statisztika többé ki ne csúfoljon bennünket. Ez a teleplezés még nem ad okot a esüggedésre, de hangosan kiált, hogy Luegernek még nincs oka reánk haragudni, hiszen a tulipán tényleg — ártatlan kis virág!

Várjuk a jövő statisztikát, az után dicsőséget hoz a tulipánnak!

S - y.

ÜJDONSÁGOK.

— **Eljegyzés.** Veisz István porcellánkereskedő és káyhás vasárnap eljegyezte Diebold Mihály esepeli magánzó kedves és szép leányát Teruskát.

— **Gyászrovat.** Oszinte részvétellel vettük a következő gyászjelentést:

Öz. Weicher Györgyné szül. Dreisziger Emilia mint az elhunyt neje, Mária, férj. Csikos Endre és Miklos mint gyermekei, Andor és Jenő mint unokái, Sierand Vencelné szül. Weicher Anna, Garay Antalné szül. Weicher Alojzia mint testvérei, Csikos Endre, mint vő, Garay Antal és Sierand Vencel mint sógorai, az összes rokonság nevében fajdalmas szívvel jelentik, hogy a szeretett férj illette apa, nagyapa, testvér, após, sógor és rokon látnai Weicher György Janos folyó hó 14 én délután 7 órakor, életének 78-ik és boldog házasságának 45-ik évében, a halotti szentségek ajátos felvétele után az Ur Jézusban csendesen elszenderült. Az elhunyt aggastyánt, a kiben Weicher Miklos törökbalint pleanos edesatyját gyászolja, tegnap, 16-án d. u. helyezték örök nyugalomra nagy részvet mellett.

— **Halál az után.** Fink Géza, egy 70 év körüli öreg ur a Szepesegből a fia, Szepesy Géza, polgári iskolai tanárnak látogatására jött tegnap délelőtt Székesfehérvárra. A vasúti állomásról a város felé tartva, a Deák Ferenc-utcában összecsett és amikor a járókelők segítségére siettek, már meg is halt. Az esetről értesített rendőrség részéről Sulyok Janos rendőrbiztos jelent meg a helyszínen, aki az illetőnél talált iratokból állapította meg annak kiletet. Intézkedésre a hullat beszállították a volt városi kórház halottas hazába. A megejtett orvosrendőri vizsgalat megállapította, hogy Fink Géza halálát veres agyaguta idézte elő. Szepesi Gézát, aki családjával együtt a szőlőhegyen lakik, értesítették az esetről, mely városzerte a legélénkebb részvetet kelti a Szepesy Géza köztestületnek örvendő személye és családja iránt.

— **Egy kávéházi affér.** Furcsa hír kelt a napokban szárnyra. Egy ügyvéd feleségéről szólt a krónika, aki a férj üdülmi küldött a Balatonra s mikor az asszonyka elhelyezkedett a vasúti kocsiban, csakhamar megjelent egy lovas, aki szives kíséretre vállalkozott s amit az asszonyka

várva várt örömmel fogadott. A férj még borralvalóval is ellátta a kalauzt, hogy a felesége nyugalmát valahogyan zavarni ne engedje.

Ez eddig egy általánosságban elmondott ostoba hír, amelynek ostobasága legfőképpen abban rejlik, hogy először: nem Székesfehérvárott, hanem Aradon, vagy tudja örögd hol történt, a második ostobasága pedig az, hogy minden ügyvéd, különösen a fiatalabbja s különösen akinek a felesége a Balaton környékén nyaral, magára vehet akomisz célzást. Meg is indult a pletyka s nőttek is a szárnyai, az élénkebb fantáziák tisztában lettek a nevekkel, megalkották a színeket, a szöveget stb., stb. — szóval egy tökéletes fehérvári pletyka kerekedett a dologból s mindenki igyekezett minél nagyobbat kacagni a szegény, képzelt férj rovására.

Az íyesmit persze minden tizedik ember se szereti.

Különösen nem tetszett a dolog az egyik fiatal ügyvédnek, a ki temperamentumos ember lévén, ámbar a buta hír távolról sem érinthette, rettenetesen bosszankodott miatta, s nem épen hivatalos kifejezésekkel illette a hír terjesztőjét, sőt olyan jelzőket is alkalmazott a heves beszédre mindinkább figyelő kávéházi publikum füle hallatára, a mit a társadalmi konvencio szemint mással, mint piros verrel semmi kép se lehet lehet lenosni. A jelzők pattogtak, a hallgatóság nyelte őket s számítottak, hogy mikor es nyíly méretekben vivatuk meg a lovagias mérkőzés, pisztollyal . . . nem! . . . az nem elég! . . . karddal . . . nehéz lovassági karddal . . . a végkimerülésig . . . igen, igen . . . a végkimerülésig.

Egyszerre, mint deus ex machina megjelenik az affér hőse a rosszértelmű hír szárnyakeltője.

— No mi lesz most?

Az ügyvéd még mindig haragszik, még pedig nagyon haragszik, fenyegetőzik, hogy így lesz, meg úgy lesz.

A hírkövacs pedig, mintha semmi se történt volna, legalább látszólag nyugodtan közeledik az ügyvéd asztala felé.

— Ide ne tegye a lábát — tiltakozik, az ügyvéd. — Ide ne jöjjon. En ilyen emberrel nem állok szóba s egy asztalnál nem foglalok vele helyet. Kikérem magannak.

A hírkövacs meghökken egy pillanatra, látja, hogy mindenki őt nézi, . . . gondolkodik egy pillanattal, aztán előveszi a hasznosabbik természetét, a mely oly igen hasonlít bizonyos túrleményekéhez. Az ügyvéd hiába tiltakozik, ő lenyeli a pirulást, lenyeli a jelzőket s helyet foglal az asztalnál.

Az ügyvéd természetesen felugrik s másik asztalhoz megy, a hol újra és újra tiltakozik az „ilyen ember” társasága ellen. A hírkövacs pedig mindezeket eleregeti a füle mellett. Hiába! ő ezt így szokta. Így tette egy hét előtt, így tette két hét előtt és így tette egy két hónap előtt. A lovagias ügyek barátai azonban erősen várják a dolog folytatását.

— **A villám és a fütty.** Nem is hinné az ember, hogy ez a kettő is találkozhatik. Pedig megtörtént Csákbérnyben. Szombaton nehéz felhők vonultak el a község felett. A közeli és távoli dörgés jelezte, hogy a sötét felhőknek magja is van. De ki venné ezt nagyon a szívére, ki gondolkozna szünös-szüntelen e fölött, különösen mikor olyan fiatalnak érzi magát, mint László János, csákbérnyí urasági béres érezte magát. Szép szál legény volt, tagbaszakadt, izmos, egészséges, mint a makk, mint a piros alma. Ebben a korban nem igen szokott az ember a halál gondolatával foglalkozni, se felé, se fekete korporsó, se a halál hideg csontalakja dehogyan jutna az eszébe, mikor minden, a mi benne él, a fiatal életének kifejezése. László János is vigan füttyörészve ballagott az intézői udvaron a vihar átvonultakor, mikor hirtelen cikázó fényszalag hasított a levegőt, a nyomában pedig akkora dörrenés következett, hogy a közeli ártalok csakugy esőörögtek a nagy zendülésre s szinte a ház is alájában rendült meg. A kik közel voltak, egy percre elvesztették a szemük világát, aztán ijedten vetettek keresztet s a rémült ember ijedelmével rebegtek annak nevét, a ki ilyenkor mindig eszébe szokott jutni az embernek: dicsérjük a Jézust. Egy pillanattal tartott a

dördülés s a rémület iszonyu csendje következett utána. Pedig a ki legtöbbet vesztett abban a pillanatban, egészen csendes ember lett. László János agyonstújtott holttesteme ott feküdt az intéző udvarán élettelenül, megperzselődve. Egy jajszáva, egy árva sóhája sem árulta el, hogy az a szörnyű perc elröbölt fölé azt, a mi minden embernek a legdrágább, a fiatal, tette vagyó életet. Mikor aztán az emberek nagysokára magukhoz tértek s valahogyan annyira jutottak, hogy a László János holttesteméhez is odamentek, megdöbbenve mondogatták egymásnak, hogy minden percünk az Uristen kezében van és senki sem biztosíthat bennünket a felől, hogy ha ebben a percben vidámnak, egészségesnek érezzük magunkat, a másík percben nem követeli-e a halál magának életünk minden örömet.

— **Az Iparoskőr nyári mulatsága.** Az Iparoskőr kedélyes nyári mulatságot rendezett vasárnap délután a Polgári lövöldében. A délután folyamán tekeverseny és tombola volt. A tánc este 8 órakor vette kezdetét. Jelenvoltak:

Asszonyok: özv. Báderné, Balogh Ferenecné, Belencsák Mihályné, Berweiler Jánosné, Cziráki Andrásné, Csucs Istvánné, özv. Engelman Pálné, Fazekas Lajosné, Földes Józsefné, Goldman Henrikné, Gyurkovits Jánosné, Gyurkovits Alajosné, Heim Mártonné, Horváth Károlyné, Illés Józsefné, Káplán Istvánné, Keller Sándorné, Klein Zsigmondné, Kis Pálné, özv. Komisch Antalné, Kováts Jánosné, Németh Jánosné, Neubart Ignácné, Papp Károlyné, Pertz Imréné, Podmanitzky Józsefné, Polosky Józsefné, Reiber Jánosné, Simonné, Steinerne, Schmed Sándorné, Scheiber Mórné, Szabady Lászlóné, Szakal Jánosné, Szánthó Sándorné, Szebehelyi Imréné, Szentcs Jánosné, Szilber Sándorné, Szilágyi Józsefné, Szupa Jánosné, Tehel Sománé, Teller Istvánné, Tögl Gyuláné, Vég Gyuláné.

Leányok: Bader Mariska, Boskovits Etelka, Csik Irén, Csonka Erzi (Várpalota), Csucs Ilonka, Engelman Augusztá, Halász Boriska, Hambalgó Mariska, Ikrai Annuska, Jelenfy Mariska, Káplán nővérek, Kelepetz Ilonka (Szeged), Klein Juliska, Laky Annuska, Medgyesi Erzsike, Mery Mariska, Pöltz Margit, Pesser Teréz, Podmanitzky Katica, Steiner Janka, Scheiber nővérek, Strauber Gizella, Schmedt nővérek, Straszmann Hermin, Satz Fanni (Bpest), Szakal Juliska, Szebehelyi nővérek, Szieber Vilma, Szabó Jolán, Tehel Katica, Teller nővérek, Tóth Boris.

— **A darabont-sajtó.** Különös, nagyon különös az mostanában, hogy a darabont sajtó, amelynek feketébb lélekkel kevés intézmény vetekezett az ezeréves Magyarország ellen - mondóm - különös dolog az, hogy ez a sajtó most Cato szerepére mer vállalkozni s akkor, mikor minden tisztességes ember örül, hogy végre tisztességes kormány ül az ország székében, most ők több bünt találnak, mint 67 óra összesen találtak. Valaki egy kissé erő vonásokkal, de mégis találóan, jó hasonlatot mondott rájuk:

— *A darabont-sajtó hasonlít ahhoz a serléshez, amely végighentergte a sarat, aztán kifékszik a napra s el akarja hitetni a világgal, hogy ő most a legújabb kor fehér haltnyja és előadást tart a lilium hófűhérségéről.*
Csak legyen balek, aki hisz neki.

— **Hulla a sineken.** Tegnap reggel a Máv. székesfehérvár—veszprémi vonalán, Csőr község és Meritő-pusztá között egy intelligensen öltözött férfi holttestére akadtak. A hullát az egyik arra robogó vonat mozdonyvezetője vette észre, aki azonnal ellengőzt adott, de a vonatot már nem bírta megállítani és így a mozdony kerekai a hulla egyik lábát leszelték. Az illető koponyáján egy löseb tátong, amely a halálos lövést eredményezte. Ez ideig nincs megállapítva, hogy gyilkosság vagy öngyilkosság esete forog-e fenn. Lehetséges, hogy az illető, kinek kiletét ezideig nem lehetett megállapítani, a sineken követett el öngyilkosságot, de az sincs kizárva, hogy az illetőt meggyilkolták és holttestét később fektették a sinekre, hogy a vonat elgajolja. Ez által oly színben akarván feltüntetni a dolgot, hogy az illető a vonat elé vetette magát. A vizsgálat széles körben megindult.

— **Házársátv. atyafi.** Pekk Ferenc alszuti lakos házársátvágáról ismeretes, különösen, ha felönt egy kissé a garatra. Pekk a napokban az

alszuti vendéglőben viddogált, amikor Máté Antal és Purchard János vétes.acsai lakos földművesek szintén betértek egy pohar borra. Pekk minden előzmény nélkül beléköltött a két idegenbe. Ezek azonban misem szóltak a részeg ember sértegetéseire. Az a közöny csak még jobban bántotta Pekkét. Kimentek a kocsma udvarára egy dorongot vett kezébe és azzal a felszer alatt, ahol a két vétesacsai földműves kocsija volt, lesbe állt. Amikor Máté és Purchard lávozóban kocsijukra akartak szállni, Pekk előugrott rejtékelyéből és a kezében levő doronggal mindkettőt leütötte. Ugy Máté, mint Purchard súlyosabb sérüléseket szenvedtek. Pekk Ferencet feljelentették a váli kir. járásbírósnál.

— **Gyanus haláleset.** Tonamahr Ferenc helybeli Öreghegy 451 szám alatt lakos, 27 éves földműves szombaton reggel két társával kiment a régi lovasberényi uton levő buzaföldekre aratni. Miután az eső megakadályozta őket a munkába hazafelé indultak. Az ugynevezett borjúkútnál Tonamahr elvált társaitól és lakása fele tartott. Alig ment azonban vagy 400 lépést a dűlön összeesett és meghalt. Miután családja úgy szombaton, mint vasárnap hasztalan várta, kérdzősködni kezdte utána társainál. Miután ezektől azt a választ nyertették, Tonamahr hazament, meg nagyobb lett hozzátartozóinak nyugtalansága. A tegnap reggel azután minden megmagyarázott. A hegykerület ugyan megtalálta Tonamahr hulláját. Az esetről nyomban értesítettek a rendőrséget, ahonnan Reé István rendőrfőkapitány Kovács Lajos rendőrbiztos és dr. Molnar Jozsef kerületi orvos azonnal a helyszínre mentek. Miután a halál oka nem volt megállapítható, dr. Molnar és dr. Palánszky Miklós kerületi orvosok tegnap délelőtt felboncolták a szerencsétlen ember holttestét. A megsejtet boncolás eredményeképp az orvosok a halál okátú keltoldali tüdő izzadmány folytán beállott szívszélhűdést állapították meg.

— **Jóteit helyébe jót ne várj.** Ez a mondás bizonyosodott be Bognár Jozsef felsőszentiváni földművesgazdán. A napokban az esti órákban Csonka András csavargó koldus azzal a kéressel állított be Bognárnához, hogy neki júliusi szállást adjon. A gazda az istállóban készített a koldus számára helyet, aki a jótéményt azzal halálta meg, hogy reggelre ellopta Bognárnak duplafelű ezüst óráját, tájtipóját, 20 korona készpénzt és azután megszökött. A károsult feljelentésére a csendőrok megindították a nyomozást, de a tolvaj ezideig nem került meg.

— **Tettenért tolvaj.** Nagylángon gróf Zichy János uradalomban már régebb idő óta tapasztaltak, hogy a gazdasági eszközöket valaki állandóan lopja. A hosszabb ideig történt megfigyelésnek eredményeképp végre kiderült, hogy a tolvaj Sárkány Mihály sponyái lakos, aki mint eseléd szolgált az uradalomban. Sárkány beismerte a lopást és bevallotta, hogy a lopott dolgokat olcsó pénzen eladta. A tolvaj atyafit feljelentették a helybeli kir. ügyészségnél.

Két nagyobb vagy három kisebb szobából s mellékhelyiségekkel álló lakás kerestetik augusztus 15-ére. Ajánlatok a szerkesztőséghez küldendők „M. G.” jegy alatt

Jégszekrények nagy választékban kaphatók Márkus Simon özv. és fia cégnél, Jókai-utca 16.

Egy jól lövő vadász kerestetik augusztusésszeptember hóra, mint kisegítő vadász; fizetés megegyezes szerint. Csakis jól lövő, gyakorlott vadászok adják be megkeresésüket a **nagylángi erdészeti hivatalhoz: Nagyláng, Fejérmegye.**

A Fejérmegyei Napló 1906. évi július 1-én új előfizetést nyit, a melyet ajánlunk olvasóink figyelmébe.

A Fejérmegyei Napló előfizetési ára:
Felévire . . . . . 6 kor.
Negyedévre . . . . . 3 kor.
Egy hónapra . . . . . 1 kor.

Iskolai értesítők.

IV.

Felsőbb leányiskola.

Hazánkban 1875-ben állították fel az első felsőbb leányiskolát. Azóta harminc esztendő telt el, míg a modern leánynevelés e fontos tényezője ösvárosunkig eljutott s az utjába állt kínai falat ledöntötte. Éveken át fáradozott, tervezgetett iskolaszékünk boldogult nagynevű elnöke, Alaghy Dezső, hogy a vezető köröket a modern esz-nének megnyerje, de hiába. Az a bizonyos fal csak nem akart leomlani. A mi leányainknak három évtizeden át elég volt — néhány uri család gyermekének kivételével, kik idegenben voltak kénytelenek folytatni tanulmányukat — az a műveltség, melyet a polgári iskolában 14 éves koráig úgy, ahogy magukba szedtek a ztán Ohnet és Marlitt regényeivel tökéletesítettek.

Egy ambiciózus hölgy energiája, iskolaszékünk jelenlegi elnökének jóakarata s néhány modern gondolkodású jó ember támogatása aztán tavaly két hónap alatt megcsinálta azt, amire a Pató Falok évtizedek alatt nem voltak képesek, mert „nem volt pénz”; vagy nem akartak megcsinálni, mert „a leány kezébe főzőkanál való és nem algebra”.

Mi az első pillanattól kezdve igaz barátai voltunk a felsőbb leányiskolának, mert érős a meggyőződésünk, hogy ez az iskola városunknak égetően szükséges nemcsak leányaink műveltségének emelése, de az intenzivebb, mert érettebb korban nyújtott vallás-erkölcsös nevelés szempontjából is.

Jól tudjuk, hogy a felsőbb leányiskola a szükségességének ez a tudata még nem járta át a város közönségének lelkét; a régi, hangzatos, de kopott jelszavak a főzökanálról még mindig kísértének, még az intelligensabb, vagy magukat ilyeneknek tartó családok körében is.

Epen azért helyénvalónak tartjuk e helyütt leadni az ország egyik legelőkelőbb színvonalon álló felsőbb leányiskolája értesítőjének bevezető értekezését, illetőleg ezen értekezés néhány fontosabb részletét. Egy modernül gondolkodó világos fő, egy keresztény gondolkodású meleg szív szép gondolatai vannak letéve ebben a közleményben, mely valóságos apologiaja a sajnos, még ma is sok oldalról támadott felsőbb leányiskolának.

Ki sem mondhatom, hogy mennyire csodálkozom a kongreganista Török Bálintné fölfogásán, aki a „Nagyasszonyunk” 1906. márciusi számában azt írta, hogy a szülők leányait a 6 osztály felsőbb leányiskola helyett a polgáriba és innen a képzőbe küldjék. Már ugyan miért kell minden leánynak óvó- vagy tanítónőnek lennie? Hová helyezik el őket? Miért nem lehetne a leány megélhetését szűbb és megfelelőbb alakban biztosítani?

Es ha valaki éppen képezdibe akar menni, miért nem tehetné meg ugyanazt minden akadály és nehézség nélkül a 6 osztály felsőbb leányiskolából is? Kár, hogy a leánynevelést elfogultságból oly szűk körre szorítjuk, mintha egyedül a tanítónői állás hozná meg a leánynak a jövőt és a szerencsét. Eppenséggel nem igaz, hogy a „tanítónői állás igazán nőies”, igazán nem nőies, hogy „legközelebb áll az anyasághoz”, igazán legtávolabb áll az anyaságtól. Isten mentsen úgy érvelnünk, mint a Nagyasszonyunk cikkirónója, hogy az állásban levő tanítónők legtöbbször nagyobb reménye van a férjhezmenetelre, mint más lányoknak. Nem hitvásból tanít, aki a tanításhoz a férjhezmenetel reményét is tűzi. Mindenki tudja, hogy Isten a nőt a családi élet tűzhelyének őrzőjévé rendelte, mert ő viszi be a családi körbe az életet, az örömet, a boldogságot. Kell is neki a nagy világ, ha van otthona: elmenekül a faluból az iskolás gyermekek köréből,

ha Istentől társat kap, aki a gyöngé nőt védeni fogja. Azt hiszem — és tán egész joggal — hogy a szegénység nem lehet kvalifikáló tényező az életben, ha tehát a tanítónői állásban csak megélhetést keressünk, no akkor kétsőn ünnepljük felvirágzásodat keresztény magyar társadalm!

A leány természetének megfelelő a szerény, egyszerű és elvonult életmód, de a rideg magányt nem bírja el; neki élet kell, amely tele van örömmel, szeretettel, boldogsággal. Megelégszik kis körrel is, de legyen az kedves kör, ahol gondtalanul töltse el leányifjúságának ártaftalan éveit. A társadalmi élet ilyen kört nem tud létesíteni, ez csak a családban lehetséges, a hol anya van és az anyai szeretet szivmelege árasztja sugarait a család tagjaira. A legszebb és a legideálisabb helyzet tehát az, hogy a leány édes anyja körében maradjon és itt készüljön az élet nehéz útjaira, itt ismerje meg a női hivatás magasabb feladatait.

A felsőbb leányiskolák hivatva vannak ezt a célt szolgálni, midőn a családnak, a társadalmnak művelt leányokat nevelnek. Az élet csupa kérdés s keressük a lelkeket, akik ezen kérdésekre meg tudnak felelni. Élet mindig volt a földön, a természetben, a világban. És ez az élet leírhatatlanul szép; tengereivel, bérceivel, pázsitos mezőivel mindenkit gyönyörködtet és bájjával az emberi lélekre is bajt és kellemet önt.

Bennünk is van élet, világ, melyet magunkkal hordozunk, de csak az érti meg, akinek szelleme mély, bensőséges lelket takar; az élet nagy kérdése csak a művelt lélek tud megfelelni. Az első nagy kérdés: a tudás. Tudni vágy ma minden ember. A leányok előtt is megnyitott már a tudomány csarnokai. Az iskolák lassan érteni kezdik a korszellem szövegét, hogy míg a férfi kezében a tudás sokszor kenyérkereseti eszköz, addig a nő kezében virágszál lehet, amellyel fölkesztli szellemét és lelkét, hogy így szendőbb, okosabb, és gondolatban gazdagabb legyen. Miért kellene csak azért tanulni, hogy ismereteinkből jövődelmi forrást nyissunk? Az anyagias érdek nem kizárólagos tényezője az életnek. Szabadjon valan it az ideális gondolkodásnak is áldozatul adni.

A tudás nem árthat a leánynak, hisz csak a kétély gyórti a lelket égető fájdalommal. Mentés meg az emberiséget a kétélyek kínjaitól és megvetettük a lelkek mélyén a béke országát. A feltűnés meg egyenes vesztés, kárbaesett fűrészség, biztos vesztésem. A ki lambni kezd, az tanuljon sokat, alaposan, mely értelemmel. Főleg a leányoknál ne bírjuk meg a felületes tudást, hanem vezassuk be őket az ismeretek széles körébe és keltsük fel bennük a komoly tudás vágyát.

Tagadhatatlan, hogy a sok tudás már sokakat félrevezetett, sokakban fölbresztette az önteltség, a kevelység, a gőg örült gondolatát, de azért a tudományt nem kell száműzni a leányok fejéből. Igaz, hogy a leányoknál az értelmi képzést óvatosan kell intéznünk, nehogy miatta testi vagy erkölcsi hibába essék a növendék. A szellemi munkával való megerőltetés nemcsak testi egészségét veszélyezteti, hanem a női hivatás egyik jelentékeny mozzanatát, a háziasságot sem ismertetjük meg vele. Szoktassuk hozzá a leányt, hogy a háztartás némely kötelességeit maga végezze, nehogy később teljesen járatlan lévén a házi dolgok intézésében, még cselédjeinek se tudjon parancsolni.

Igy azután a tudás csak javára és előnyére válhatik a leánynak, mert később mint a családi élet öre, sokoldalú tudásának összes javait érvényesítheti. Mennyire fölemelő, ha a nő, a kit Isten segítő társul rendelt a férfi mellé, műveltség, tudás szempontjából nem áll mögötte férjének, hanem vele egy niveauira emelkedik, hogy hitvesi boldogságuknak eleven tápot, üde forrást szolgáltatasson.

Mondom, hogy a tudás a leányifjúságnak nem árt. Más az, ami mérget csöpögtet a leány szívébe. Ne akarjunk csak tudni, hinni is kell. Mit ér neked a tudás, ha nincs fénye, melyet a hit világa araszt magából. Minnek a művelt ész, ha nincs hívő lélek. Tartsuk távol a leányokat az ismeretektől, ha tudva és szándékosan kerülük a hit világát. A leány képét csak a hit teszi teljessé, orcájának vonásai pedig csak úgy szépek és bájosak, ha azokat előbb a keresztény világ-nézet szötte át.

Az 1868-iki közoktatásügyi törvény elrendeli a leányokra is a kötelező nyilvános iskoláztatást, majd 1875-ben Trefort miniszter a jobb módúak számára felállította a felsőbb leányiskolákat. *Sejtelmünk nagy és nem fogunk benne csalatkozni, hogy házáknban csak a felsőbb leányiskoláknak van jövőjük.* A talajvesztett közép osztályt mindent megmozgat, hogy a megélhetés kérdését maga részére megoldja, leányait is beállítja a kenyérkereset nehéz munkájába, avval azonban nem törődik, hogy a családi tűzhely szeretete el fog hamvadni a leányok szívében. Hová lesz a női ideál? Megörzik e a lányok szívében a mély vallásosságot, odaadók lesznek-e a katolikus hitélet iránt, vagy talán a hű szőrzakozások, a fénytűzés, az oleső diadalok és a szabad gondolkodás lesznek vágyaik netovábbja?

Neveljünk katolikus szellemben, hogy hős leányokat adhassunk a keresztény magyar társadalomnak.

A jelen tanév elején megnyitlt székesfehérvári körzégi felsőbb leányiskola értesítője fekszik előttünk. Közli: *Matskássy Róssa*, a felsőbb leányiskola igazgatója es bátran kimondhatjuk: ambiciózus megalkotója. Az értesítő a legapróbb részletekre kiterjedő figyelemmel van összeállítva. Az elejét *Haug* Mária tanítónő nagy ügyszere-tettel es szakértelemmel megírt értekezése foglalja el, mely a „Művészeti oktatás”ról szól. Ezt követi a felsőbb leányiskolák ismertetése, majd a felvétel, illetőleg állépes feltételeiről szóló közlemény s a felsőbb es tekintettel az átmenetre a polgári leányiskolák tanterve es tananyaga. Ez utóbbira vonatkozólag nekünk is az a véleményünk, amit ma egyik előkelő fővárosi napilapunkban olvastunk, hogy az értesítőben teljesen felesleges az egyes tantárgyaknak az egész éven át óróról-órára feldolgozott anyagát leközölni. Unalmas dolog az nagyon. Szakember úgy is tudja, mit kell végezni, laikus még nem érdek-lődik iránta. Lehet, hogy ez — legalább még ma — a „Vorschritt”, de hogy felesleges, az bizonyos, mert senki el nem olvasta.

Az írásbeli dolgozatok tárgyai általában jók vannak összeválogatva. Itt-ott egy-egy erkölcsi téma is felbukkan. Hiszük, hogy jövő évre, főleg a felső osztályokban, az „ind dráma” mellett egy-két mivelődés-történelmi, fizikai es valláser-kölcsi tétellel is fogunk találkozni.

Az intézet egyévi ciete nagy gonddal van

megrajzolva. Örömmel látjuk, hogy az intézet a valláserkölcös nevelésre kiváló gondot fordít. A katolikus növendékek az év folyamán négyszer gyóntak es áldoztak, a husvétii gyóntást lelki gyakorlatok előzték meg, melyeket ez évben rendelt el (igen helyesen) az egyházi hatóság egyszer s mindenkorra. A r. kath. növendékek a „téli zord napok kivételével” (olyan nagy, 11—18 éves leányoknál minek ez a kivétel?) minden vasár- es ünneppon szent misét es szent beszédét hallgattak.

Örömmel olvassuk az értesítő következő sorait: „Különösen a társadalmi élet étezetében való korai részvétel az, mely a serdülő ifjúság lélektisztaságát, egészségét, természetességét veszélyezteti: elfoglalja szellemüket, kedélyüket es csökenti a tanulási erőt. Epen azért Berccz Antal miniszeri biztos ur a felsőbb leányiskolai növendékeket az iskolai élet tartamára az iskola felügyeletén kívül álló táncmuláságotoktól 739.1906 szám alatt kelt rendelkezéssel egyszer s mindenkorra eltávolította.” Helyes!

Jöllehet a város 43 tanulóit részesített 1360 koronát kitevő tandij elengedésben, a tandij fejében az idén mégis 3950 koronával több folyt be, mint a megelőző évben. Szóval az iskola financiaális dolga valóságos kolumbusz-tojás volt. S ezt állogattak nálunk 30 esztendeig! (Ez a te sorsod is, beltárosi iskolapítész!)

A segélyzőegyesület (a növendékek közül több tagja is lehetne) vagyona 12,153 kor. 14 fill. Pénz, arany es könyvjutalomban 31 növendék részesült. A könyvjutalmak között örömmel látunk néhány keresztény irányú ifjúsági munkát is.

A vizsgálatot tett növendékek száma 162 volt, kik közül róm. kath. 78; gör. kath.: 2 gör. keleti 1; ág. hitv. 3; ev. ref. 17; izraelita: 61.

Az anyanyelvi kimutatás szerint az összes növendékek magyarok voltak. Epen ezért felesleges a többi nyelvek (tót, oláh, szerb, vend, cigány, olasz (!), stb.) felsorolása, mert ennyi erővel az összes európai nyelveket felsorolhatta volna az értesítő.

Az általános kitinő osztályzatot nyert tanulók száma: 8 (a harmadik osztályban egy sincs): két vagy több tárgyból elégtelen jegyet kapott 4 növendék. (Mellékesen megjegyezve, az ezt feltüntető statisztikai táblázat, nemkülönben a 44-dik oldal szövege hemzseg a sajtó hibától.)

Nyugodtan nézünk az új intézet jövője elé!

Megnyitlt fűszer, csemege es kávé áruház

a „magyar koronához.”

Tulajdonos:

BOGYAY ANDOR.

Ajáltnja válogatott fűszer, csemege-, bor-, cognac-, rum- es liszt, ugyszintén mindennemű ásványvizek raktára.

Naponta friss bécsujhelyi tormás virstli.

Amerikai gőzkávépörköldémben hetenkint háromszor friss háztartási pörkölt kávé.

Körözött lipitai es felvágottak. Saját fűszermalom.

Székesfehérvár, Vörösmarti-tér es Budai-ut sarok.

Telefon 84.

1 klg. mazsola 60 krj. — 1 klg. mandola 1 frt. 10 krj.